

RESUMÉ

OBRAZ ANTI-MAJESTÁTU V HUSITSKÉ LITERATUŘE

John Klassen

Obraz anti-majestátu byl v husitské literatuře používán k podkopávání loajality, kterou lidé chovali ke králi Zikmundovi, právoplatnému dědici Království českého. Husité považovali krále Zikmunda v samé podstatě za nezpůsobilého k vládě, neboť se stavěl proti jejich víře. Protože však Vavřinec z Březové, autor dvou satir, napsaných v roce 1420, pochyboval o tom, zda volání po víře stačilo lidi přesvědčit, pokusil se rozrušit auru majestátnosti, jež obklopovala osobnost středověkého monarchy. Vavřinec zesměšňoval Zikmundovy vojenské neúspěchy tím, že je srovnával s ideály rytířství, odvahy a cti. Králův nárok na posvátnost své osoby převrátil Vavřinec v opak tím, že jej líčí jako démonickou postavu. Autor satir dělá narážky i na Zikmundův původ, který pravděpodobně není legitimní, a proto jeho nárok, podílet se svou účastí na lesku českého královského rodu, je neplatný. Zikmund je mužem bez královských kvalit, ve skutečnosti oplývá dokonce vlastnostmi přesně protikladnými. Zikmundova korunovace na tom nic nemění, protože žádné pomazání nepomůže změnit anti-majestátní charakter Zikmunda a udělat tak z něj krále, hodného poslušnosti lidu. Vavřincovy satiry byly určeny nevzdělaným masám, jež obraz majestátu fascinoval až k poslušnosti, přičemž vírou v něj nebylo tak snadno otrást. Satiry dokumentují, jak úspěšnější byli králové v dosahování královské autority prostřednictvím symbolů. Účinky této satiry překročily rámec Vavřincova záměru. Vavřinec z Březové byl univerzitním mistrem, blízký městským vládnoucím kruhům a šlechtě, které sice chtěly církev reformovat, ale středověké vládní instituce přitom zachovat. Jeho obrazy anti-majestátu se staly hnací silou pro radikály, kteří věřili v okamžité nastoupení tisíciletého království, i pro ty, kteří si přály vytvořit řádnou republikánskou vládu. Vavřinec byl zřejmě úspěšnější, než to měl v úmyslu, neboť nakonec zanechal odkaz, nepřátelský jak monarchii, tak i státní moci vůbec.